

Världsteaterdagen 2013

Budskap från Dario Fo

För länge sen levde maktens män ut sin intolerans mot den folkliga teatern commedia dell'arte genom att jaga bort dess skådespelare från Italien. Idag har skådespelare och teatersällskap svårt att hitta scener och publik – vilket förstås beror på den ekonomiska krisen. Så maktens män behöver inte bekymra sig om hur de ska trycka ner artister som arbetar med sarkasm och ironi, eftersom det varken finns någonstans att spela teater eller någon publik heller.

Men i renässansens Italien måste maktens män verkligen anstränga sig för att hålla teatern på mattan, eftersom den hade så stor publik. Vi vet att den stora utvandringen av commedia dell'arte-artister skedde under motreformationen, då alla teatrar fick lov att stänga – särskilt i Rom, där teaterkonsten anklagades för hädelse. 1697 beordrade påven Innocentius XII att Teatro Tordinona* skulle rivas, då de konservativa kretsarna inom borgerligheten och de ledande skikten inom prästerskapet tryckte på. Detta teaterhus hade enligt moralens väktare gett allra flest obscena föreställningar.

Under motreformationen ville också kardinal Carlo Borromeo rädda "de små i Milano", genom att dra en tydlig skiljelinje mellan konsten, den ädlaste formen av andlig uppfostran, och teatern, själva sinnebilderna för världslighet och fåfänga. I ett brev till sina medarbetare uttrycker han sig ungefär såhär (jag citerar fritt ur minnet):

"Vi har gjort vårt yttersta i vår strävan att rensa bort ogräset: genom att bränna texter med hädiskt tal för att utrota dem från människors sinnen. Och dem som har spridit sådana texter i tryck har vi dragit inför domstol.

Men medan vi har sovit har Djävulen uppenbarligen varit ännu mer illlistig. För det vi kan se tränger ju in i själen mycket djupare än det vi kan läsa i böcker! Det talade ordet, och gesten som beledsagar det, är ju ännu mer förödande för unga människor och flickor än döda ord på papper!

Därför är det av yttersta vikt att vi rensar våra städer på teatermakare, precis som vi gör med alla själar som vi vill bli av med."

Den enda lösningen på vår kris ligger alltså i hoppet om att ett nytt stort drev organiseras mot oss, särskilt mot ungdomar som vill utbildas inom teaterkonsten. Alltså att vi får en ny skara landsflyktiga komedianter, för de skulle utan tvekan kunna dra oanad nytta av en sådan förvisning – genom att skapa nya former av scenkonst.